

Petrushevski V. External background of Taiping Rebellion

The article reveals the main external factors that played a key role in the Taiping uprising. The contribution of the Western powers to the formation of the Taiping movement is analyzed. The influence of the Christian religion on the formation of the Taiping movement is also considered.

Keywords: *Taiping rebellion, The Qing Empire, the Western powers, premises.*

Присяжнюк Юрій

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студент 4 курсу
Науковий керівник: к. і. н., доцент Черних І. Д*

Європейське суспільство в Алжирі в кінці XIX – на початку XX ст.

Стаття присвячена проблемі адаптації європейського суспільства в Алжирі часів французької колонізації. Увага приділяється економічному та демографічному розвитку колонії під впливом європейської імміграції. Розкривається такий важливий аспект, як асиміляція європейського населення в Алжирі.

Ключові слова: *французька колонізація, Алжир, європейська імміграція, «неофранцузи».*

Економічні, соціальні та політичні успіхи європейської колонізації, що пішли слідом за військовим завоюванням, сприяли досить міцному укоріненню європейських меншини на алжирській землі 1872-1914 рр. згодом були названі «золотим століттям» колонізації. Саме в цей час широкого розмаху набули і офіційна, тобто державна, і «вільна», тобто приватна колонізація. Колоністи вперше по справжньому відчували себе господарями країни, позбувшись, з одного боку, від вічного страху перед повстанням племен і нападом зневірених «Тубільців», з іншого - від жорсткої опіки військових властей, «Диктатури шаблі», яка відрізнялася особливою грубістю і казарменим бюрократизмом в царювання Наполеона III.

Відчувши свободу, колоністи взялися ретельно бачити «Французький Алжир», що згодом дало привід теоретичного колоніалізму оголосити всю країну «творінням французького генія». Інтенсивне будівництво нових будівель, доріг, мостів, гребель, осушення боліт, іригація посушливих раніше земель, зведення селищ колоністів і великих міст, які нагадували південь Франції, в загальному інтенсивне господарське освоєння захопленої території, докорінно змінили зовнішність і характер цілих областей, особливо навколо міст Алжир і Оран, а також – уздовж західного узбережжя. Згодом всі ці райони інтенсивної колонізації отримали характерне найменування «корисного

Алжиру», за межами якого європейці не бачили ніякого іншого Алжиру, бо не цікавилися життям «тубільної» периферії.

Проте, колонізація, крім бажання її творців, багато дала Алжиру. З її початком алжирці стали знайомитися з досягненнями європейської науки і техніки, сучасними засобами зв'язку на суші і на морі, з новітніми знаряддями і засобами ведення сільського господарства, з можливостями вивезення своєї продукції до Франції і отримання у Франції освіти. Не випадково багато пізніше, в 1947 р. лідер алжирських націоналістів Фархат Аббас чесно визнав: «З точки зору європейця те, що створено французами, може викликати у них почуття гордості. У Алжиру є сьогодні структура сучасної держави: він оснащений, мабуть, найкраще всіх північноафриканських країн і може витримати навіть порівняння з багатьма країнами Центральної Європи. За своїми 5000 км залізниць, 30000 км шосейних доріг, портами, Алжир, Оран, Бон, Бужи, Філіппвіль, Мостаганем, своїми великими греблями і водосховищами, зі своєю організацією громадських служб, фінансів, бюджету та освіти, широко що задовольняють потреби європейського елемента, він може зайняти місце серед сучасних держав». Все це сприяло розвитку та модернізації економіки країни і залученню її корінне населення до творінь світової цивілізації, оформлення нових соціальних структур, нових класів і соціальних верств в алжиро-мусульманському середовищі. Досить лише одного прикладу: незважаючи на земельний грабіж і відтискування корінних алжирців в малородючі райони, загальна площа земель в Алжирі за 1830-1930 рр. подвоїлася завдяки загальному прогресу агротехніки і застосування новітніх методів господарювання. [5, с. 94].

Після висадки в Алжирі французької експедиційної армії число європейців стало швидко збільшуватися. На початку це були головним чином авантюристи і спекулянти, які сподівалися пожитися за рахунок грабунку корінного населення країни. За ними хлинув потік зубожілих городян або селян, що розорилися з Франції, Іспанії, Італії, з островів Мальта і Корсика. В Алжир їхали німці, швейцарці, греки, навіть ірландці. В результаті всіх цих послідовних «навал» різномовної і різношерстої маси європейців число їх в Алжирі зростало такими темпами: в 1833 р. – 7.800 чол., в 1840 р. – 27 тис., в 1847 р. – 110 тис. чол. У число цих останніх входило 47 тис. французів, 31 тис. іспанців, 8.500 італійців, 8.600 німців і швейцарців, 8.700 мальтійців. З них європейців нефранцузького походження було 63 тис., тобто на 16 тис. більше, ніж французів. Між ними стався своєрідний розділ як географічних районів населення, так і кола професій. Французи, що переважали серед військових і чиновників, населяли переважно центральну частину країни навколо міста Алжир, іспанці, зосередившись на заході, ближче до міста Оран, становилися переважно середніми і дрібними садівниками, продавцями овочів і рибалками, а в містах – ремісниками і робітниками. Серед мальтійців, що концентрувалися в зоні порту Бон (нині Аннаба), головним заняттям були торгівля і скотарство.

Говорили мовою, близькою до арабського, але будучи католиками, вони порівняно швидко асимілювали з французами: в 1833 р. їх було 1213, в 1886 р.

– 15 553, в 1948 р - тільки 214 (тобто не оформили французького громадянства). Близькі до них були як по районам розселення (Константіна, Бон, Філіппвіль), так і за родом занять емігранти з Італії, серед яких налічувалося також чимало рибаків. П.А.Чіхачев в 1878 р. побував на східному узбережжі Алжиру в суцільно «генуезько-неаполітанських» селах, спеціалізованих на ловлі сардин, в'язанні мереж, обробці риби та її відправку в Марсель, Неаполь і Ліворно. Тільки в прикордонному з Тунісом місті Ла-Каллетоді жило 4 тис. італійців, котрі монополізували, зокрема, надзвичайно прибутковий збір коралів. Основна маса європейського населення була відносно бідною.

Взагалі європейці досить довго відчували себе в Алжирі «незатишно». Багато з них гинули від рук алжирців, від хвороб і злиднів. В утвореній ними строкатою мозаїці мов, звичаїв, звичаїв і життєвих прагнень єдність цементуючою ланкою було спільне бажання утримати своє становище нових господарів цієї ще не підкореної країни. Це положення зміцнилося після рівняння французів Алжира і Франції в політичних правах після 1871 р. в ряди європейців були включені алжирські євреї, переважна більшість яких проживало в Алжирі з давніх-давен, ще до приходу в Магриб арабів, після видання в 1889 р. декрету про автоматичне надання французького громадянства всім алжирським європейцям, які народилися в Алжирі та досягли 20 років, стало вельми важко враховувати точне співвідношення між французами та нефранцузами по походженню, так як будь-який європеєць або єврей, який народився в Алжирі, у всіх статистичних відомостях значився під рубрикою «француз».

Прибули ж в країну іммігранти з Європи також поспішали оформити отримання французького громадянства, прагнучі скористатися перевагами. Тому кількість європейців-«іноземців» в Алжирі зменшилася після 1889 р. Після 1911 р. коли почалося скорочення імміграції, їх майже не залишилось. Насправді, звичайно, кількість «іноземців» не зменшилася, а збільшувалася. За деякими підрахунками, в 1906 р. три чверті європейців були або повністю, або мали долю «іноземного походження». Вони зберігали в багатьох випадках свої національні риси. Зокрема, на заході Алжиру досі серед небагаточисельних європейців використовують іспанську мову.

Змішані шлюби між французами і «неофранцузами», а також між «неофранцузами» різного походження, в значній мірі сприяли формуванню особливого типу алжирського європейця, на образі якого позначилися домінування «неофранцузького» елемента, вплив на його побут, звичаї і спосіб життя, алжирської природи і корінного населення країни. У французькій мові в Алжирі зникли деякі граматичні форми і з'явилися нові слова і звороти - іспанські, італійські, мальтійські, арабські і кабільських. Деякі колоністи говорили також по-арабськи або ж на мові своїх предків. У них з'явилося слово «франкауї» (по-арабськи «франк», «француз»), якими вони стали називати мешканців метрополії, приписуючи їм «скнарість, безсилля, розумування, аскетизм і т. д.». А себе вважаючи втіленням «благородства, мужності, культу

тіла, тобто насолоди, сили і фізичної краси». У той же час араби для них символізували «життя згідно інстинкту, безкультур'я, невігластво, рутину і т. п.»

Імміграція основної маси європейців в Алжир була викликана не бажанням наживи, а економічними і соціальними причинами (розоренням, зубожінням, стихійними катаклізмами) або ж – політичними подіями (такими були переселення паризьких робітників в 1848 р, висилка Луї Бонапартом республіканців в 1851 р, вимушене втеча з рідних місць поселян Ельзас-Лотарингії в 1871 р). Тому, європейці Алжиру, на відміну від французів в інших колоніях, утворили досить численну і соціально різнородову групу населення з історично склалися в ході змішання різних національностей специфічними етнічного походження, мови, культури і психічного складу. Але саме численність і тривалість проживання в країні цієї меншини породила у нього абсолютно хибне уявлення про справжні й положення речей. Гасло «Алжир – це Франція» настільки глибоко засів у свідомості переважної більшості алжирських європейців, що від деяких з них, в тому числі – відробітників, можна було почути, наприклад, в 1955 р зовсім серйозною твердження типу: «Перш за все, кожному - своя країна. Арабам - Аравія!» [5, с. 101-105].

Отже, можна зазначити, що європейське суспільство яке жило на території Алжиру не тільки збільшувалося, але й розвивалося як окрема етнічна субкультура французького народу на території Африці. Все ж таки можна зазначити, що сама ситуація на цій відбувалися процеси які всколихнули ідейні поняття самих алжирців та прискорили їхній розвиток. Політична криза яка відбулась на території Франції здебільшого мала позитивний характер на переселення в Африку та продовження колонізації до Сахари. Саме в цей час стало зрозуміло, що ситуація в Алжирі починає стабілізуватися та переходити в мирне русло та подальша ситуація, яка має внутрішню стабільну ситуацію під час Третьої республіки та подальшого розвитку ситуації в країні. Саме в цей час починається поширюватися ідеї панісламізму на території північної Африки та подальшого розвитку ісламських течій на території Алжиру. Еволюція ісламських течій була характерною для Алжиру та всього регіону.

Література

1. **Военная энциклопедия** / Под ред. В. Ф. Новицкого и др. — СПб.: т-воИ. В. Сытина, 1911—1915.- 215 с.
2. **Военный энциклопедический лексикон** (в 14 томах). Второе исправленное издание под общим руководством М. И. Богдановича. — СПб, 1852-1858. — Том 1. — 406 с.
3. **Жюльен Ш.-А.**- История Северной Африки. — 862 с.
4. **Ланда В. Г.** История Алжира. 20 век. — 309 с.
5. **Левин З. И.** Развитие арабской общественной мысли. — 197 с.
6. **Энциклопедический словарь Брокгауза и Ефрона** (1890—1907). — 392 с.
7. **Энциклопедия военных и морских наук** / Составлена под главной редакцией генерал-лейтенанта Г. А. Леера, заслуженного профессора Николаевской академии Генерального штаба. — СПб.: типография В. Безобразова и К°. — Т. 1. — 356 с

Prysiashniuk Y. The European society at Algeria at the end of the XIX – at the beginning of the XIX century

The article is about the problem of the European society's adaptation at Algeria during the French colonization. An attention is focused on the economical and demographical development of the colony by the influence of the European immigration. The assimilation of the European population at Algeria was considered as a main aspect.

Keywords: *French colonization, Algeria, European migration, “neo-Frenchmen”.*

Коєн Павло

*Одеський національний університет імені І. І. Мечникова, студент I курсу
Науковий керівник: к.п.н. Коч С. В.*

Новітня історія Ізраїлю та його роль в геополітиці

У статті розповідається про передумови створення держави Ізраїль, його роль у геополітиці та як саме Ізраїль посів таке місце в світі. Від згадок про гору Сіон із Танаху, до Сіоністського руху, який в 19 віці набрав політичної сили завдяки Т. Герцелю. Після Другої світової війни, за часів якої відбулася Велика катастрофа - євреї стали масово переїжджати на землі тодішньої Палестини. Світ підтримував цей рух, адже відчував вину за 6 млн загиблих євреїв, натиск із боку Близького Сходу збільшувався та було вигідніше об'єднатись заради відстоювання спільних інтересів. Так, Ізраїль посів місце межі між Заходом і Сходом, а завдяки постійній напруженій обстановці - став із пустелі високотехнологічної державою.

Ключові слова: *Ізраїль, Друга світова війна, Близький Схід, Палестина, геополітика.*

Ізраїль є хиткою межею, між Заходом та Сходом. Це країна, яка через своє положення, історію має дуже важливий вплив на геополітику та виконує функції контролю, захисту та трансферу, не тільки в географічному чи культурному плані, а і релігійному.

Ще за Біблією територія Ізраїлю належить єврейському народу [1], але за рядом обставин, таких як небезпека, невизнання, релігійні та політичні сутички євреї не проживали на рідній землі.

Потім, паралельно всім вже існуючим спілкам та об'єднанням євреїв був утворений Сіоністський рух, мета якого була - повернення євреїв на рідні землі, до гори Сіон [2].

В XIX ст. до Сіоністського руху приєднується Тореодор Герцель, який став засновником політичного сіонізму та видав книгу "Єврейська Держава" [3].